

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Historický ústav FF UHK

Autor práce: Filip Laštůvka

Studovaný program a ročník: Historie se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Tzv. Kniha výhostů a zachovacích listů z let 1525–1672 královského města Poličky (Výběrová edice pramene)

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jana Vojtíšková, Ph. D.

Oponent práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Student Filip Laštůvka zaměřil bakalářskou práci netradičně na výzkum oblasti, v níž se promítá problematika dějin správy (městské knihy z provenience královských měst) a diplomatiky, bez níž je nelze analyzovat a následně i hodnotit. Předmětem výzkumu jedna z městských knih dochovaných z činnosti kanceláře královského věnného města Poličky ve východních Čechách. Jedná se o tzv. Knihu výhostů a zachovacích listů z let 1525–1672, která zachycuje důležitá fakta k sociálním dějinám, k složení a migraci obyvatelstva a k proměnám osob v jeho správních orgánech – v úřadu purkmistra a v městské radě. Souběžným cílem bakalářské práce byla výběrová edice zkoumaného pramene. Výběr tématu, který bezpodmínečně vyžaduje zvládnout jednu z důležitých pomocných věd historických – paleografii, představoval odvážné rozhodnutí, následně pak systematické a na čas nesmírně náročné zvládnutí četby historického textu, psaného převážně českou novogotickou kurzívou. F. Laštůvka se této podmínce plně podrobil, ovládl schopnost písmo číst, a tak mohl přistoupit k vlastnímu výzkumu. Důkladné obeznámení se s textem knihy mu následně umožnilo jednak její analýzu a zhodnocení, jednak edici vybraných listin. Obojí student úspěšně zvládl. Výsledkem je kvalitní práce, potvrzující jeho nadání pro historii, a především jeho schopnost historický výzkum provádět.

Výběrová edice pramene je provázena textem shrnujícím výsledky výzkumu. Výklad je rozdělen vedle úvodu a závěru do tří kapitol, poslední čtvrtá představuje autorův ediční počín. V úvodu autor poznamenává důležitost výzkumu knih výhostů pro urbánní výzkum a konstatuje, že tento typ pramene zatím zůstává při výzkumu pohybu obyvatelstva stranou větší pozornosti, ač poskytuje důležité údaje k této otázce, ale i ke genealogickému bádání. Připomíná klíčové badatele tématu migrace, následně informuje o předmětu svého výzkumu, tj. o poličské knize výhostů a zachovacích listů, načež stručně popisuje obsah jednotlivých kapitol knihy. V nejobsáhlejší výkladové kapitole jsou dotčeny dějiny města Poličky jednak ve středověku, jednak v novověku, konkrétně v době 16. a 17. století, z něhož také pocházejí editované listiny. Nepominuta je historiografie dějin města.

Krátká druhá kapitola vysvětluje konkrétní a poměrně hodně strukturovanou podobu poličské městské správy, která byla s ohledem na poddanské vesnice také správou vrchnostenskou, včetně jejich proměn v čase, patrných zejména v proměnách pozice, kterou zaujímal městský rychtář. Jeho funkce se pohybovala v jakémsi oblouku od klíčové úlohy v době po založení města ke služební pozici městského strážce pořádku ve vrcholném středověku, aby po roce 1547 znovu zaujala místo královského zástupce,

majícího vůči městským hodnostářům nadřazené, kontrolní postavení. Zajímavé je objasnění rozdílu mezi postavením funkce rotujícího purkmistra a stálé pozice primase, resp. primátora i faktu, že vedle městské rady byla také rada obecních starších.

Třetí kapitola předkládá diplomatický rozbor pramene s vyložením základního členění městských knih v jejím úvodu, s přehledem všech dochovaných městských knih v první podkapitole a důkladným rozбором Knihy výhostů a zachovacích listů, kde je pojednáno i o jednotlivých městských písařích a struktuře a podobě knihy.

V následující čtvrté kapitole jsou editovány všechny dochované výhosty a zachovací listy v počtu 140 položek z let 1533–1672. Jedná se o výběrovou edici, protože ostatní listiny jiného, navíc smíšeného charakteru, které jsou rovněž v knize přítomny, nebyly do edice zahrnuty pro svůj odlišný obsah. Edice je provedena podle ustavených pravidel, která jsou striktně respektována a doplněna o poznámkový aparát. Postrádám pouze zřetelné vysvětlení, proč jsou listiny z první poloviny 17. století v knize řazeny v rozporu s chronologií, což přirozeně edice musela respektovat. V ediční poznámce na s. 39 je pak dvakrát dotčen jmenný rejstřík.

Bakalářská práce je ukončena závěrem, který opakuje některá fakta z úvodu a stručně hodnotí význam zkoumané písemné památky. Autor rovněž podotýká, že se hodlá dalšímu výzkumu městských knih poskytujících údaje k migraci (vedle zkoumané knihy i *Knihy městská žlutá* z let 1601–1663) věnovat v diplomové práci, což hodnotím pozitivně. Vyhodnotit konkrétní podobu migrace obyvatel města Poličky (příchodů a odchodů) je totiž nadmíru potřebné, neboť právě ono bude nezbytným historickým završením celého výzkumu. Bez něho by nedostalo patřičný efekt. Práce F. Laštůvky je doplněna o seznam pramenů a literatury, obrazovou přílohu (postrádám však seznam fotografií, část z nich je vložena do textu), seznam zkratk a užitečný jmenný a místní rejstřík. Ocenit je třeba také poznámkový aparát, který je zpracován naprosto bezchybně.

Autor se vyjadřuje přehledně a srozumitelně (stylistické nedokonalosti jsou výjimečné, ss. 15, 20 a 24). Škoda, že se objevují gramatické chyby, byť je jich naštěstí pomálu (příčestí minulé – s. 18, správně *landfrýdy se spojily*; psaní velkých písmen – s. 21, správně *Česká dvorská kancelář a direktorium*).

Předloženou bakalářskou práci považuji přes drobné výhrady za velmi zdařilou, výtčené cíle autor s jistotou naplnil. Vyhověl tak požadavkům na závěrečnou práci v bakalářském studiu, a proto jej doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji stupněm

V Praze dne 2. června 2024

prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.